

Mor l'arabista i catedràtic **Joan Vernet**, traductor de l'Alcorà

L.S.

BARCELONA. Dissabte va morir el principal arabista català, Joan Vernet, catedràtic emèrit de llengua i literatura àrab de la Universitat de Barcelona i director d'un equip d'investigació d'història de la ciència de reconeixement internacional.

Vernet (Barcelona, 1923) era un gran expert en l'estudi del món àrab. Destaquen, de les seves obres,

les traduccions de l'Alcorà i *Les mil i una nits* de l'àrab a l'espanyol. És autor de *Mahoma* (Espasa, 2006), una biografia del profeta escrita a partir de fons àrabs per recuperar la seva figura sense prejudicis, i *Lo que Europa debe al Islam de España* (Acantilado), entre una trentena de llibres més. Va escriure tres-cents articles amb títols com *Literatura àrab*, *Historia de la ciencia española*, *La cultura hispanoárabe en Ori-*

Mahoma
Vernet és autor d'una biografia del profeta escrita a partir de fons àrabs

ente y Occidente i el *Tractat d'astrologia de Bartomeu de Tresbéns*.

Però Vernet també era especialista en l'evolució de la ciència medieval i renaixentista, cosa que el va convertir en "mestre d'una generació d'estudiosos de la història de la ciència", va recordar Antoni Roca, membre de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, del qual era membre des del

1978. També pertanyia a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, les Acadèmies d'Història i Ciències de Madrid i va ser vicepresident de l'Acadèmia Internacional d'Història de les Ciències de París.

Va rebre la Creu de Sant Jordi (2002) i la Medalla Narcís Monturiol (1985), la Medalla Sartori (EUA, 1991), la Medalla Koyré (París, 1995) i el premi de la Fundació Catalana per a la Recerca (1999).*

Mor l'arabista Joan Vernet

El catedràtic emèrit de la UB en llengua i literatura àrabs ha mort als 88 anys

Redacció
BARCELONA

Joan Vernet i Ginés (Barcelona, 1923), va morir dissabte 23 de juliol als 88 anys, segons va fer saber ahir l'Institut d'Estudis Catalans –del qual n'era membre en la secció historicoarqueològica– en un comunicat.

Doctor en filosofia i lletres, es va especialitzar en el món àrab, fet que el va fer catedràtic emèrit en llengua i literatura àrabs a

la UB. En aquesta mateixa universitat va crear, continuant la feina de Josep M. Millàs, un equip d'investigadors sobre la història de la ciència de prestigi internacional. L'evolució de la ciència medieval i renaixentista era, de fet, la seva segona especialització.

És autor d'una trentena de llibres, entre els quals la valorada com la millor traducció de l'Alcorà al castellà, la biografia de Mahoma o *Literatura Àrabe*.

La seva contribució al coneixement li va valer la Creu de Sant Jordi i la medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de la Generalitat. ■

Joan Vernet, un arabista total

Tradujo 'El Corán' y 'Las mil y una noches'

CARLES GELI

La visión de una ilustración de una mujer con *burka*; o sobre la cultura babilónica. En cualquier caso, algo leído entre los 8 y los 16 años, cuando una bronquitis crónica le obligó a guardar cama y, claro, a hartarse de libros, en especial de Oriente, quizá para huir de la iconografía de la pequeña burguesía del campo de Tarragona de la que era originaria su familia. Sea como fuere, así nació la vocación de Joan Vernet i Ginés (Barcelona, 1923), el arabista más completo del siglo XX en España, que el pasado sábado falleció en Barcelona a los 87 años, según trascendió ayer.

“Su aspecto era tosco y hurafío, pero era de las personas más cariñosas del mundo”, recordaba ayer su alumno aventajado, el doctor Julio Samsó, aún sorprendido hoy de la voracidad intelectual omnívora de su maestro. “No era un arabista hispano típico; lo tocaba todo: desde la vida del profeta Mahoma [del que escribiría una biografía] hasta la historia del Argelia del XIX”. Pero también fue un auténtico sabio de la evolución de la ciencia medieval y renacentista, rama de la que crearía, en la Universidad de Barcelona (UB), un equipo de grandes investigadores.

El problema era doble: leía como un poseso y desde joven hizo mucha matemática, lo que provocó que hasta el último minuto del bachillerato no se decidiera por ciencias o letras. Fue lo segundo, pero no dejó de ir con asiduidad al Observatorio Fabra de Barcelona para mirar estrellas. La misma afición del que acabaría siendo su mentor, Josep Maria Millàs Vallicrosa, que casi de tanto creer en él le ahoga: a diferencia de sus colegas de curso, que traducían antologías de manual, como él ya las había hecho Millàs le pasaba diarios árabes. El resultado: tras licenciarse en 1946, seguiría su estela docente.

Vernet abría casi la UB, en la que sería catedrático de Lengua y literatura Árabes (1954 - 1987). Llegaba antes de las 7 de la mañana y no paraba (generando un respeto en las clases que se convertía, por rigor y sapiencia, en “miedo atroz”) hasta las 11.30. Suficiente: marchaba a casa y a trabajar hasta las nueve de la noche, cuando se acostaba. En esa segunda jornada laboral, cargado de sus conocimientos de árabe y hebreo, empezó una labor que le llevó a escribir una treintena de libros y 300 artículos, entre ellos *Literatura árabe* y *Historia de la ciencia española*. Los más populares fueron su traducción de *El Corán* y de *Las mil y una noches*, solo posibles por su sistematismo, marcando en los márgenes la fecha en la que concluía su jornada de traslación.

Joan Vernet. / CARLOS MONTAÑES

Era el califa de la ficha. Cogía paquetes de 500 folios y se los hacía partir en octavillas, que ordenaba en cajas de zapatos. Así construyó el fichero de los apellidos árabes de la costa mediterránea entre Girona y Almería (menos grandes capitales) por el método de vaciar las guías telefónicas del litoral. Nada sorprendente comparado

“Lo tocaba todo: de la vida de Mahoma a la Argelia del XIX”, dice un alumno

Construyó un fichero con los apellidos árabes de la costa mediterránea

con su mecanismo de numerar correlativamente todos los folios que escribía, copias en papel carbón salidas de su máquina de escribir y que después encuadernaba. En sus ratos libres, desvelaba las fuentes armenias de Lope de Vega en *El gran duque de Moscovia*. Que en 1978 entrara en el Consejo Superior de Investigaciones Científicas; en 1980, en el Institut d'Estudis Catalans o, en 1986, en la Royal Asiatic Society eran lógicos *accidentes* de su labor, que merecieron la medalla Sartón (EE UU, 1991), la Koyré (Francia, 1995) o la Creu de Sant Jordi (2002), entre otros méritos.

Quizá porque su mujer era también arabista, entendieron en casa tanta dedicación a libros y discípulos, si bien ninguna de sus tres hijas le ha seguido. Su gran humanidad quedó constatada, amén de en títulos como *Lo que Europa debe al Islam* (1999), en una declaración de principios: “Soy monoteísta no adscrito”. Apenas hablaba del terrorismo islámico, consciente de que hay tanto fundamentalismo ahí como en el mundo cristiano. La masacre de Oslo le ha dado de nuevo la razón.

LLETRES

Mor l'arabista Joan Vernet, traductor de l'Alcorà

EL PERIÓDICO
BARCELONA

L'arabista i historiador Joan Vernet Ginés, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona (UB), va morir dissabte a la capital catalana als 88 anys, segons va informar ahir l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), del qual era membre de la Secció Històrico-Arqueològica. Vernet va traduir del'àrab a l'espanyol l'Alcorà i *Las mil y una noches*, i és autor d'una trentena de llibres. Entre ells destaquen *Literatura àrabe*, *Historia de la ciencia española*, *La cultura hispanoàrabe en Oriente y Occidente* i el *Tratado de astrología de Bartomeu de Tresbéns*.

També va ser autor de la biografia *Mahoma* (Espasa), a partir de les fonts àrabs, amb la voluntat d'allunyar-ne la figura del desconeixement i els prejudicis. En una entrevista amb Europa Press l'any 2006 per la publicació del llibre sobre el profeta musulmà, Vernet va assegurar que a Europa «no es té gaire coneixement del personatge», a qui va qualificar com una persona sincera i justa que va demanar respecte per als cristians i va tolerar els jueus.

A més de ser especialista en l'estudi del món àrab i en l'evolució de la ciència medieval i renaixentista, el seu interès per tots els camps de la ciència el van convertir en «mestre d'una generació d'estudiosos de la història de la ciència», va recordar ahir Antoni Roca, membre de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica, filial de l'IEC.

Doctor en Filosofia i Lletres i catedràtic emèrit de Llengua i Literatura Àrab per la UB, Vernet va rebre diverses distincions com la Creu de Sant Jordi (2002) i la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de la Generalitat (1985), la Medalla Sarton (EUA, 1991), la Medalla Koyré (París, 1995), el premi Menéndez Pidal (1993) i el premi de la Fundació Catalana per a la Recerca (1999). ≡

Mor l'arabista Joan Vernet

El catedràtic emèrit de la UB en llengua i literatura àrabs ha mort als 88 anys

Redacció

BARCELONA

Joan Vernet i Ginés (Barcelona, 1923), va morir dissabte 23 de juliol als 88 anys, segons va fer saber ahir l'Institut d'Estudis Catalans –del qual n'era membre en la secció historicoarqueològica– en un comunicat.

Doctor en filosofia i lletres, es va especialitzar en el món àrab, fet que el va fer catedràtic emèrit en llengua i literatura àrabs a

la UB. En aquesta mateixa universitat va crear, continuant la feina de Josep M. Millàs, un equip d'investigadors sobre la història de la ciència de prestigi internacional. L'evolució de la ciència medieval i renaixentista era, de fet, la seva segona especialització.

És autor d'una trentena de llibres, entre els quals la valorada com la millor traducció de l'Alcorà al castellà, la biografia de Mahoma o *Literatura Àrabe*.

La seva contribució al coneixement li va valer la Creu de Sant Jordi i la medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de la Generalitat. ■

El que Europa deu a l'islam

JOAN VERNET (1923-2011)

Arabista

El seu aire de rondinaire imposava. La seva educació de cavaller el diluïa. I la seva genuïna afabilitat feia que aquesta imatge adusta caigués en l'oblit. No així el rigor que exigia als altres, com se l'exigia a si mateix. Joan Vernet (1923-2011) no feia escarafalls a l'hora de reconèixer els seus errors. "Per la meua ignorància d'aquells temps", deia en l'última entrevista que va concedir el febrer passat al seu successor, el catedràtic de Llengua i Literatura Àrab de la Universitat de Barcelona Julio Samsó, per a la pàgina web de la UB.

El mateix Samsó, que el va tractar durant cinquanta anys, recorda com li imposava a classe, ja que era alumne únic. El primer dia es va posar tan nerviós que, en un moment en què no s'utilitzaven les calculadores, es va equivocar en dos comptes a l'hora de passar una data del calendari islàmic al gregorià. Tanmateix, va ser Vernet qui li va fer tota la paperassa perquè passés un any a Rabat i el que li va recomanar que no li hagués trucat per a l'últim tràmit: "Era un tros de pa", afirma Samsó. No és que hagi arribat el dia de les lloances és, senzillament, que era tan bona persona que "no tenia pecat original", com comentava un amic seu.

Com a entrevistadora que normalment només pren notes també vaig témer que la seva ira caigués sobre mi si cometia algun error. La seva erudició el portava d'un tema a un altre, d'un personatge a un altre d'una època llu-

nyana, i així gairebé indefinidament. Trobar el final de la frase, l'essència de la resposta a la pregunta, no era fàcil. Malgrat tot, va donar el vistiplau al que l'emdemà es publicava a *La Vanguardia*.

Llavors, amb 75 anys, continuava investigant amb l'entusiasme d'un doctorand i, per fi, anaven passant a l'ordinador els seus famosos fitxers. Casa seva era plena de caixes amb notes de paper. Guil·lotinava els folis en quatre parts per utilitzar-los com a fitxes. Podien ser caps de sabates o de qualsevol altre tipus les que allotgesin les seves preuades fitxes. Posades en fila mesurarien 15 metres, diu qui les va veure amb detall. Aquests milers de fitxes que va reunir durant decennis "només serveixen per a qui les fa", afirmava a aquest diari el 1999.

Joan Vernet va ser la segona baula d'una cadena d'investigadors iniciada per Josep Maria Millàs, que era un orientalista en el sentit alemany del terme. Sabia hebreu, àrab, llatí i català medieval. Vernet, tanmateix, va ser només arabista. "El més complet dels últims cinquanta anys -assegura Samsó-, amb una cultura general espectacular". Com la seva biblioteca.

Abans de ser catedràtic emèrit de Llengua Àrab a la UB, havia publicat la primera traducció completa de *l'Alcorà* al castellà, així com *Las mil y una noches*. Blasco Ibáñez ho havia fet a partir de la traducció francesa del segle XIX que va descobrir els esmentats relats al món.

La cultura hispano-àrab en Oriente y Occidente ha estat, des que es va editar el 1974, una obra clau per a l'estudi de la història de la ciència àrab, la seva gran especialitat. El llibre va ser traduït a l'alemany, al francès -gran èxit de vendes-, al polonès i a l'àrab. El títol va anar canviant amb les traduccions (*Ce que la culture doit aux Arabes d'Espagne*, 'Allò que la cultura deu als àrabs d'Espanya'; o 'El benefici que ha suposat al-Àndalus a la cultura d'Occident', en àrab) i en la reedició d'El Acantilado va acabar sent *Lo que Europa debe al Islam de España*.

La Universitat de Barcelona és coneguda mundialment perquè és un centre de referència en estudis sobre la ciència àrab o en àrab, sobretot l'astronomia. Aquesta especialització, que molesta alguns alumnes perquè els limita a l'hora de triar el tema de la seva tesi, era el gran orgull de Joan Vernet, i també ho és de Julio Samsó, que van seguir el camí de Josep Maria Millàs. Van preferir destacar en alguna cosa que picotejar una mica de tot.

El currículum de Vernet és tan ampli i brillant que detallar-lo re-

sultaria confús. La investigació de Vernet va ser reconeguda no només a Catalunya (era membre de l'Institut d'Estudis Catalans a la secció historicoarqueològica des del 1978, i va rebre la Creu de Sant Jordi el 2002), i a la resta d'Espanya (membre de l'Acadèmia de la Història i premi Menéndez Pidal el 1993) sinó a nivell internacional. Els seus dos premis més apreciats eren la medalla Sartón (dels Estats Units, el 1991) i la medalla Koyré (Paris, 1995), que li van concedir junt amb seus deixebles de l'Institut d'Història de la Ciència de la UB. Quan els hi van atorgar era l'únic investigador d'àmbit hispà que les tenia.

Acusat de criptomusulmà, Vernet va viure com un *hanif* (monoteïsta). És com es denomina en àrab els monoteïstes anteriors a l'islam, que no estaven adscrits a una religió concreta. Còmode entre jueus, musulmans i cristians, no va posar cap objecció a

JORDI BELVER

Amb Vernet se'n va un 'hanif' que creia que l'entesa entre jueus, musulmans i cristians era possible

què li administressin l'extremunció, de total acord amb la seva esposa.

Deien que era un musulmà emboscacat per les hores i hores que va passar discutint sobre *l'Alcorà* en un curs de doctorat amb l'imam dels primers temps de la mesquita del Centre Islàmic de la Meridiana de Barcelona. El seu coneixement de l'islam era tal que estava a l'altura de qualsevol ulema per aprofundir en la seva història i els conceptes religiosos.

Amb Vernet se n'ha anat un *hanif* que creia que l'entesa entre jueus, cristians i musulmans era possible.

ISABEL RAMOS RIOJA